

Rozmowa z s. prof. UPJPII dr hab. Adelajdą Sielepin CHR

W refleksji nad tajemnicą Eucharystii doszliśmy do Liturgii Słowa. Składają się na nią czytania, Psalm responsoryjny, Ewangelia i homilia. Najpierw czytania: jedno w tygodniu, dwa w niedziele i uroczystości...

Czytania to słowo Boże proklamowane uroczystie w liturgii. Jest to najbardziej zobowiązujący sposób głoszenia Słowa o zakresie powszechnym. Ewangelia na każdy dzień dobiera się tak, by pozwalała głębiej zrozumieć Misterium Chrystusa przeżywane danego dnia w okresie liturgicznym, a czytania poprzedzające jako ich teologiczny kontekst i pomoc w interpretacji. Czytania pochodzą przeważnie ze Starożytności, a niekiedy, zwłaszcza w Okresie Bożego Narodzenia i Wielkanocy, także z Nowego. Stanowią one uzupełniającą informację, jak należy interpretować Ewangelię z danej liturgii Słowa. Uwydatniają jedność obu Testamentów i spójność Bożego przesłania. Ukazują logikę i harmonię Bożej mądrości i pozwalają wejść w głębię i mistyczny wymiar proklamowanych słów Ewangelii. Dzięki towarzyszącym czytaniom nie pozostajemy jedynie na poziomie faktograficznym, bez uwzględnienia przeszłości i spodziewanych skutków tego Słowa w duszach ludzi, ale możemy łatwiej uchwycić duchowy sens wydarzeń lub nauki Jezusa i uczynić go kluczem własnego życia, które rozgrywa się przecież w odmiennych okolicznościach niż czasy Jezusowe. Dobieranie czytań nie jest łatwe, dlatego rozwijało się ono przez wieki aż do wykształcenia specjalnej księgi czytań przeznaczonych do liturgii, zwanej lekcjonarzem. Co jakiś czas zestawy czytań udoskonala się dzięki badaniom i sugestiom teologów. Redakcja lekcjonarza jest

więc dziełem kolegialnym, wynikającym najpierw z pracy teologów, a następnie analizowanym i zatwierdzanym przez Urząd Nauczycielski Kościoła reprezentowany przez papieża i biskupów.

W roku liturgicznym mamy: Rok A, B i C.

Odnowa soborowa dotknęła także i czytań biblijnych w liturgii. Doceniono ten kontekst proklamowania Słowa Bożego i dostrzeżono, że niewiele tego słowa czyta się podczas Mszy Świętej. Przez wieki był tylko jeden, roczny cykl. Dlatego biorąc pod uwagę rolę Słowa Bożego w życiu chrześcijańskim postanowiono rozszerzyć ten skarbiec mądrości i dopuścić prawie całe Pismo Święte do liturgii. Osiągnięto ten skutek, gdy rozbudowano możliwość głoszenia słowa Bożego w liturgii do cyklu trzyletniego, który obejmuje rok A, B i C. Tak więc jednostką nie jest już jeden rok, ale trzy lata. Niewątpliwie w takim układzie możemy przeczytać w liturgii niemal całą Biblię. Ponadto wprowadzono Msze obrzędowe i bogate zestawy czytań do wyboru na te okoliczności. W ten sposób możemy wyraźniej widzieć i doświadczyć kształtowania przez Ducha Świętego także za pośrednictwem Słowa natchnionego.

Na słowo Boże zawarte w pierwszym czytaniu odpowiadamy słowami Psalmu, które często w liturgii są śpiewane.

W liturgii używamy tylko niektórych Psalmów. Powtarzają się one, bo nie chodzi tu o to, aby były zastosowane wszystkie – w takim, pełnym zakresie jest dla nich miejsce w Liturgii Godzin – lecz o ich rolę formującą nasze duchowe nastawienie, dyspozycję. Mam tu na myśli nasze odniesienie do Boga, do Jego planu, do ludzi i stworzeń, do swojego powołania i drogi życia

wej, ale zawsze w Duchu Bożym, zgodnie z Jego wolą, z Jego udziałem. Skala jest bardzo bogata: od smutku, lęku, zagubienia i poczucia grzechu aż po radość i ufność w Boże miłosierdzie, zachwyt nad mądrością Boga i Jego stworzeniem, wdzięczność za Jego czułą i nieustanną opiekę i przebaczenie, za Jego wierność, za to, że jesteśmy wybrani i pomimo naszych słabości i niewierności nieskończenie przez Niego umiłowani. Psalm pozwala nam medytować twórczo nad tym, co usłyszeliśmy w pierwszym czytaniu i spokojnie na te treści reagować słowami Psalmu, natchnionymi przez samego Boga. Możemy być dzięki temu pewni, że nasza refleksja i usposobienie są właściwe i mogą się Bogu podobać. Psalmi zostały dobrane do czytań i zostały zamieszczone w lekcjonarzu. Nie można ich zastępować innymi pieśniami, które nie są słowami natchnionymi. Psalm responsoryjny jest integralną częścią liturgii Słowa.

Bezpośrednim przygotowaniem do przyjęcia słowa Bożego zapisanego w Ewangelii jest śpiew: Alleluja lub „Chwała Tobie, słowo Boże” czy „Chwała Tobie, Królu wieków” w okresie Wielkiego Postu. Co wyraża ten śpiew lub recytacja?

Aklamacja przed Ewangelią jest radosnym powitaniem Chrystusa jako naszego Pana, który aktualnie będzie do zgromadzonych kierował swoją naukę w słowach Ewangelii. Wtedy wnosi się uroczystie Ewangeliarz, umieszcza na ambonie, która jest tronem lub ołtarzem Słowa i okadza na znak czci oddawanej samemu Bogu przemawiającemu aktualnie w tym Słowie. Stosowana najczęściej aklamacja „Alleluja” pochodzi z hebrajskiego okrzyku kultycznego: *hallelujah*, wielbiącego Boga Jahwe. Z tego powodu wstawiamy i zwykle śpiewamy tę aklamację, a szczególnie w rozbudowany sposób w okresie Wielkanocnym i podczas uroczystości.

Gdy kapłan pozdrowia wiernych słowami „Pan z wami” i oznajmia, jaki tekst Ewangelii będzie czytany, wszyscy czynimy potrójny znak krzyża: na czole, ustach i sercu. Proszę objaśnić, co ten znak oznacza?

Słowa „Pan z wami” obwieszczają, że sam Bóg jest z nami. Przychodzi on w Jezusie Chrystusie, który dla nas stał się człowiekiem, by być dostępnym i bli-

skim. Proklamacja Ewangelii jest właśnie takim aktualnym pouczeniem Chrystusa. Ogłasza On i nam, tu i teraz, Dobrą Nowinę. Jej istotę stanowi przekaz o odkupieniu, którego nie mogliśmy osiągnąć inaczej, jak przez miłość Syna Bożego aż do śmierci. Tylko wiara w Niego i wyznawanie Jezusa Chrystusa prowadzi do zbawienia. Dlatego pierwszy raz wyznaje się wiarę przed chrztem i na tej podstawie dopuszczeni jesteśmy do odradzającego źródła chrzcielnego, które jest ręką naszego odkupienia.

Przez całe życie wyznajemy wiarę myślą, słowem i uczynkiem. Przypominamy sobie o tym zobowiązaniu i powołaniu, kiedy słyszymy słowa Ewangelii, zywawające nas do wiary i jej wyznawania. Czynimy wówczas znak krzyża, a często w rozbudowanej formie, przypominającej naznaczenie krzyżem na chrzcie – na czole, na ustach i na sercu. Uświadamiamy sobie, że słuchając Ewangelii, decydujemy się ją wyznawać w życiu. Mają to wyrażać nasze myśli i przekonania (czoło), nasze słowa (usta) i nasze pragnienia i dążenia (serce jako siedlisko woli). Wtedy dopiero możemy są prawdziwie chrześcijańskie czyny.

Po Ewangelii następuje homilia lub kazanie.

Jaką rolę spełnia ona w Liturgii i jakie ma znaczenie dla życia wiernych?

Homilia to co innego niż kazanie. Kazanie to wypowiedź tematyczna, zwykle podejmująca wyjaśnienie jakiejś prawdy wiary i zmierzająca do ukazania jej moralnych konsekwencji. Wiąże się więc z zachętą do moralnego życia, zgodnie z wyznawanymi prawdami wiary. Natomiast homilia jest ściśle częścią liturgii i czerpie bezpośrednio ze Słowa Bożego, z aktualnie wygłoszonych czytań. Łączy ona Słowo Boże z dalszą częścią liturgii, jaką jest liturgia sakramentu, obecności, wydarzenia, spotkania i komunii z Chrystusem. Ma wydobyć aktualne przesłanie tego Słowa w kontekście życia zgromadzonych i uświadomić im nieodzowność Chrystusa w spełnieniu ich oczekiwań, przede wszystkim duchowych, zarysowanych w słowie Bożym. Homilia jest głoszona w celu ożywienia miłości i pragnienia Chrystusa, którego mamy przyjmując w Eucharystii. A to jest zadaniem liturgii.

*za rozmowę serdecznie dziękuje
s. M. Elżbieta Siepak ZMBM*